

Kasım 2001 San Diego Anadolu Çoban Köpeği Toplantısı

İlker Ünlü @ 20 Ekim 2003

Ekim 2001'de Elisabeth von Buchwaldt'dan bir telefon aldım. Kendisi Almanya merkezli Kangal Koruma Projesi'nin başlatıcısı ve Alman Tehlikeli Köpekler Yasası'nın çıkarılması ardından zan altında kalarak terk edilen pek çok Kangal Köpeği'ne tekrar güvenli evler bulmada maddi manevi büyük çaba sarfeden biri. Bunun için Kangal Kaymakamlığı tarafından hemen her yıl teşekkür plaketiyle de ödüllendirilerek çabaları ülkemizde de iyi bilinmekte. Son iki yıldır köylerimizdeki binden fazla köpeğin aşılması için maddi kaynağı da yine kendisi tarafından karşılanmıştır. Son olarak kısa süre önce İsveç ve Fransa'da kurulan Kangal Kulüpleri'nde de yine önemli bir rol oynamıştır.

İlker Ünlü ve Anadolu Çoban Köpeği kulübü kurucusu Emekli Yarbay Bob Ballard

Telefonla görüşmemizde iki ay sonra San Diego'daki Amerikan Köpek Kulübü (AKC) bünyesinde düzenlenecek Anadolu Çoban Köpeği (özel günü) Toplantısına katılıp katılmayacağımı soruyordu. Dört gün sürecek bu yarışmaya yüzlerce köpek katılacaktı. Teklifin bana yapılma nedeni Anadolu Çoban köpeği ve Kangal çekişmesi konusunda son yıllarda Türkiye'de kamuoyu dahil yetkilileri bilgilendirmek için yoğun çaba sarf etmiş olmam

ve iki tarafı da iyi tanıdığımından bizi köşeye sıkıştırarak her hangi bir teşebbüsle başa çıkabileceğimi düşünmesiydi. Böylece oradaki köpekleri ve üreticilerinin bir kısmını yakından tanıyacak ve konuyla ilgili birinci elden bir bilgiye sahip olabilecektim. Gidiş dönüş masraflarımın karşılanmasında yardımcı olacağı gibi ordaki konaklamam için de önemli bir ikna etmeyi başarmıştı. Wisconsin'deki çiftliğinde yetiştirdiği birinci sınıf atların korunmasında köpeklerimize güvenen Debi Grunnah. Debi'nin önemli bir özelliği daha vardı. Kendisi Anadolu Çoban Köpeği Kulübü yönetim kurulundaydı; ancak aynı yıl Kangal Köpeği Festivali'ne gelerek köpeklerimizi yerinde inceleyecek ve gerçeği kendi gözleriyle görece kadar sağduyulu biriydi. Köyleri birlikte dolaşırken fotoğraflar çekmiş, notlar almış ve ülkemizden ayrılırken Kangal Köpeği'nin varlığına inanarak geri dönmüştü. Amerika'daki iki haftalık ziyaret sırasında Debi bana ev sahibelik edecek ve Amerikan Anadolu Çoban Köpeği Başkanı Gary Jacobi de olmak üzere ırkın Amerika'daki varlığı konusunda önemli isimlerle tanışma fırsatı bulacaktım. Daha da önemlisi yanımda götürdüğüm Kangal resimleri ve video kasetlerini onlara gösterme imkanını da yakalayabilecektim. 11 Eylül olayından kısa bir süre sonra ABD vizesi almamın hayal olacağı yorumları ile vize işlemlerine başladım. Debi onun misafiri olacağıma dair bir mektup yazdı. Amerikan Anadolu Çoban Köpeği Kulüp başkanı Gary Jacobi'de toplantılarında beni aralarında görmek istediklerine dair kulüp adına bir davetiye gönderdi. Bu mektubu yazmadan önce Debi'den Anadolu Çoban Köpeği'ne karşı olduğumu bildiğinden oraya gelip köpekleri için sorun olabileceğime dair endişelerini dile getirdiyse de ikna oldu ve hızlı posta ile mektubu tam zamanında elime ulaştı. Bu tür bir kaygısı vardı çünkü çeşitli zamanlarda Türkler Kangal Köpeği görme hevesiyle köpeklerine bakıyorlar ve her renkteki bu karışık köpekleri görünce bıyık altından gülüyorlardı. Kaldı ki benzer bir şey yarışma gününde de oldu. Ben San Diego'da iş köpekleri sınıfının finallerini kameraya alırken arkamdan Türkçe konuşulduğunu fark ettim. Burda Kangal yok diyordu genç bir adam. Halbuki ortada bir Anadolu Çoban Köpeği duruyordu; ama bizimkilerin hiç dikkatini çekmemişti bu köpek. Gözleri Kangal arıyordu. Tanıştık. Onları Anadolu Çoban Köpeği sahipleri ile tanıştırdım. Her şeyden habersiz Kangal'dan bahsetmeye başladılar. Diğerleri ise sessizce dinledi. Ben de huzursuzluk çıkmasın diye bu kulübün Kangal'ın varlığına inanmadığını ve Anadolu Çoban Köpeği adı altında her renk ve tüy yapısında köpek ürettiklerini açıklamadan sessizce kısa sohbetin bitmesini bekledim.

Debie Grunnah (sağda oturan), Anadolu Çoban Köpeği sahiplerine Sivas' da çektiğimiz Kangal resimlerini gösterip ırkı tanıtırken. Kendi toplantılarının ortasında bu büyük bir zaferd.

O zamanın Kangal Kaymakamı Sayın Mehmet Sarıcan ve Selçuk Üniversitesi'nden Yrd. Doç Dr. Cafer Tepeli'den de Türk köpeklerini yurtdışında temsil edebilir mektupları aldıktan sonra Amerikan Konsolusluğu vize konusunda zorluk çıkartmadı ve Chicago' ya biletimi aldım. İlk hafta Debi'nin Wisconsin Elkhorn'daki çiftliğinde kaldım. Burada köpeklerini yakından görme fırsatım oldu. Her ne kadar Kangal değil Anadolu Çoban Köpekleri varsa da bu köpekler de tay zamanında atlarına musallat olan coyote ya da bizde kır kurdu olarak bilinen hayvanlara karşı görevlerini iyi yerine getiriyor görünüyorlardı. Bu sürede sürekli Anadolu Çoban Köpeği ve Kangal sorunu nasıl çözülebilir; kulüpleri nasıl birlikte çalışabilir sorularını tartışıp durduk; ama kolay bir cevabı yok gibiydi. Anadolu Çoban Köpeği AKC, KC ve FCI tarafından tanınmış bir ırktı ve üreticileri 35 yıldır Kangal yok bizim köpeklerimiz var" iddiasıyla kendilerini kabul ettirmişlerdi. Kimse geri adım atmayı cesaret edecek durumda değildi artık. Ayrıca UKC'ye kayıtlı Amerikan Kangal Kulübü, AKC'ye kayıtlı Amerikan Anadolu Çoban Köpeği Kulübü, KC'ye kayıtlı İngiliz Anadolu (Karabaş) Köpeği ve Büyük Britanya Anadolu Çoban Köpeği Kulübü birbiriyle geçinebilen kulüpler değildi. İmkansız istemekten başka bir şey değildi bizimkisi. Amerikan Kangal ve İngiliz Anadolu (Karabaş) Kulüpleri Kangal'ı tanıyor ve korumaya çalışıyorlardı; ama farklı isimlerle. Anadolu Karabaş'ı olarak anılan köpeğin ismi Kangal'a

dönüştürülmediği sürece Anadolu Çoban Köpeği denen köpeklerin siyah maskeli versiyonu gibi algılanmaktan kurtulamayacaktı. Onlarsa 35 yıl önce biz bu ırkı bu isimle tanıdık deyip değiştirmekten kaçınıyor gibi görünüyorlar. Kısaca birden fazla cephede savaşılmaması gereken bir durum söz konusuydu. İlk hafta biterken bir gece Amerikan Anadolu Çoban Köpeği Kulübü başkanı Gary ve eşi Barbara Jacobi'nin evinde misafir edildik. Bize köpeklerini gösterdiler. Akşam yemeğe çıkıldı ve köpekler konuşuldu. Aramızda Kangal var mı yok mu tartışmasından çok oldukça düzeyli konuşmalar geçti. Jacobi, Kangal'ın Anadolu yarımadasında sürü başında kullanılan çoban köpekleri arasında ki bunları Anadolu Çoban Köpeği şemsiyesi altında toplamayı uygun görmüşlerdi, sadece bir alt tip olduğunu iddia ediyor bu nedenle bu ırkın sadece ve sadece kendi köpekleri içinden çekip çıkartılan siyah maskeli kozmetik bir seçim olduğunu savunuyordu. Belirli bölgelerde bazı tip köpeklerin yoğunlaşabileceğini kabul etse de bunları ayrı bir ırk olarak görmenin gen havuzunu daraltmaktan başka bir amaca hizmet etmeyeceğini söylüyordu. Hiç birimiz bir diğerini ikna edemedi ziyaretimiz sonlandı. Ancak bu konuda şunu söylemeliyim ki bu insanlar köpeklerini çok seviyorlar. Evlerinde bu hayvanlar önemli bir yere sahip. Özellikle de Jabobi'ler yanlış hatırlamıyorsam 6-7 köpek için mümkün olan en ideal ortamı yaratmaya çalışmışlar. Kısa süre sonra doğum yapacak dişilerinden biri evin alt katında dışarda ve içerde bölümleri olan bir doğum odasında kalıyordu. Odanın ısı sürekli kontrol altında ve yine oda da sürekli açık duran bir televizyon vardı. Amerika'da üreticilerce sık sık kullanılan bu yöntem yavruların daha çok küçükken dünyanın seslerine alışık olmalarını amaçlamaktadır. Türkiye'de hiç bir üretim istasyonun'da bu tür bir kuruluş görmediğimden ister Kangal ister Anadolu Çoban Köpeği Türkiye kökenli köpeklere olan sadakatları için teşekkür etmekten başka bir şey yapmadan evlerinden ayrıldık. İkinci haftanın başında uçakla San Diego'ya uçtuk. Dört gün sürecek yarışma için ülkenin çeşitli yerlerinden gelen üreticiler ve köpekleri ile burada tanışma fırsatım olacaktı. İlk gün daha sonra Anadolu Çoban Köpeği olarak anılacak ilk köpekleri 35 yıl önce Türkiye'den Amerika'ya beslemek üzere getiren artık Emekli Yarbay Bob Ballard'ın evine ziyarette gittik. Kendisi hala kendisini ifade edebilecek kadar Türkçe biliyordu. Onun Türkiye'de kaldığı dönemin Türkçesi'yle biraz pas attık. Kullandığı deyimler bana daha çok dedemin konuşmasını hatırlatıyordu. İkimizin de Türkçe duymaya ihtiyacı vardı. O pratik yapmak için bense kendi dilimi duymayı bir haftada çok özlediğim için. Sohbetimiz sırasında 1960'larda köpeklerimizin kendi ülkesi olan Türkiye'de bile daha popüler olmadığı zamanlarda ilk köpeklerini sadece hobi olsun diye ülkesine götüren Ballard "O zamanlar bu köpeklerin belli bir ismi yoktu. Sadece sorunca çoban

köpeği denirdi. Biz de bu nedenle bu köpeklere geldiği yere istinaden Anadolu oban Köpeği ismini verdik. O zamanlar Kangal Köpeği diye bir isim bilinmiyordu“ açıklamasını yaptı. O zamanki şartlar göz önüne alındığında bugün artık inada binen bu karmaşa tamamen bizler köpeklerin gerçek sahibiyken onları sınıflandırma ve koruma çabaları amacıyla sahneye çok geç çıkmamızdan kaynaklanıyor. İşin artık anlaşılır olmayan kısmı ise gerçekler bu kadar elle tutulur bir hal almışken hala kafalarını kuma gömen fanatiklerin Türkiyeli köpeklerin gerçeğini saptırmalarından başka bir şey değil.

İlker Ünlü, Amerikan Anadolu oban Köpeği Kulübü Başkanı Gary Jacobi, İngiliz Anadolu oban Köpeği Kulübü Irk Temsilcisi Peter Wells, Salim Yılmaz, Agean Anatolians'ın sahibi Jim Kyres

Dört gün boyunca Anadolu oban Köpeği üreticileri ile sohbet ettik. Sivas köylerinde çektiğimiz Kangal fotoğraflarını gösterdik. Çok azı uzak durmayı seçerken hemen hepsi ilgiyle dinledi ve sorular sordu. Pek çoğu Kangal Köpeği'nin ayrı bir ırk olarak üretilmesi ve korunması amacıyla çabalarımızı desteklediklerini söyledi. Her ne kadar Anadolu oban Köpeği besliyorlar ve bu ırkın kulübüne üyeseler de inandığımız yolda kendi ayrı kulübümüzle çalışmalarımıza devam etmeleri gerektiği konusuna bizi cesaretlendirdiler. Öyle ya onlar dünyaya Anadolu oban Köpeği'ni kabul ettirmişlerdi. Bizler ise şimdi gerçek köpeklerimizin tahtlarını geri almaları için organize olmalıydık. Yarışmanın üçüncü günü akşamı Anadolu

Çoban Köpeği Kulübü Özel Toplantısı yapıldı. Yemekte bana ve İngiltere'den gelen Peter Wells'e kulüp adına hediyeler verildi. Herkes çok ilgili ve misafirperverdi. İnternet üzerinde bana ve ülkeme saldıran fanatiklere anlaşılıyordu ki bu insanlar arasında pek yer yok gibiydi. Yine de Kangal yok diyen bir kulübün üyesiydiler. Gerçek iletişim adına yanlış doğru yapmak için çatışmaya gerek duymadan da anlatmak istediklerinizi anlatabileceğiniz bir yöntem bulabiliyorsunuz. Kavgalar ve hakaretler sadece aradaki mesafeyi açıyor ve birleştiren köprüler inceliyor koparak aradaki iletişimi imkansız kılıyor. San Diego'daki son akşamımızda en iyi Anadolu Çoban Köpeği seçilen köpeğin üreticisi ve sahipleri Agean Anatolians'dan Jim ve eşi Genia Kyres çiftinin evinde yemeğe davet edildik. Bob Ballard ve eşinin yanı sıra pek çok diğer Anadolu Çoban Köpeği sahibi de oradaydı. Jim Kyres Yunan asıllı olduğu için itiraf etmeliyim yemek yemekten en çok orada zevk aldım. Yemekleri bizim yemeklerimizle pek çok ortak lezzete sahipti. Bu gecede yine tüm konuklarla birlikte Sivas'da çektiğimiz Kangal Köpeği videosunu seyrettik. Gary Jacobi ve Peter Wells gibi Kangal'ın var olmadığını ispat konusuna oldukça aktif olan kişilerin arasında bunu başarmak ırk için önemliydi. Müslüman mahallesinde salyangoz satıyorduk kısaca. Yorumlar hep aynı oldu: hepsi birbirine benzeyen bir örnek köpekler. Bu iki haftanın iki taraftan da öğrenmek isteyenler ve öğrenmek için doğru yere bakanlar için çok faydası olduğu kanısındayım. Döndükten hemen sonra İngilizce Anadolu Çoban Köpeği üzerine bir site açtım. Bu tabii ki orada kurduğum pek çok dostluğu olumsuz etkiledi. Bazıları beni evlerine davet ettikleri ve sonra köpeklerinin resimlerini kendi amacım için kullandığım bir nankör olarak adlandırırken bazıları farkı daha net ortaya koyduğum için teşekkür etti. Oraya dinlemek isteyenlere Kangal'ı anlatmak ve onların köpeklerini daha yakından tanımaya gitmiştim. Resimlerini ise iftira atmak için değil bir gerçeğe işaret etmek için kullanmak zorundaydım. Kaldı ki karşı olduğum sadece üretim prensipleriydi. Bunu anlayanlar olduğu gibi tepki verenler de oldu. Benzeri yıllardır burada çektikleri köpek resimleri ile Kangal'ın var olmadığını kanıtlamaya çalışan bazı Anadolu Çoban Köpeği uzmanları için yıllardır yapılan bir şey. Benim yöntemim dürüstçe gerçeğe dikkat çekmekten başka bir şey değildi. İşin garibi Türkiye'de de bazı çevreler beni Anadolu Çoban Köpeği üreticilerinin adamı olmakla suçlayacak kadar gülünç iddialarla prim yapmaya çalıştılar. O günden beri pek çok şey değişti. İnternette 2001 yılından beri dünyaya ve Türkiye'ye bu karmaşa konusunda güvenilir bilgi veren hem İngilizce hem de Türkçe bir site var. Turkcobankopekleri.com'dan önce bu konu kimse tarafından bu denli etkili ve yaygın bir şekilde ilan edilmemişti. Yabancı köpek severler köpeklerimizle ilgili konularda baş vurabilecekleri Türkiye kökenli bir siteye

ulaşabileceklerini bildiklerinden sık sık teşekkür e-maileri alıyoruz. Olaylara inanmak istediklerimizi bulmak için değil de nesnel olarak gerçekleri daha iyi anlamak ve bunları paylaşmak için çıktığınızda kőşeleri tutanlar bundan hoşlanmayabilir. İnanıyorum ki karşılıklı sağduyulu iletişim, bazı bireylere zarar verebilecek gibi gőrünse de köpeklerimiz için umut dolu gőnleri mőjdeleyecek.

Kazanan prestij artı bu kupaları da yanında gőtürdü.

Anadolu Çoban Köpeği ringi standardına bakılacak olsa çok daha fazla renk ve kürk tipine sahip olması gerekir; ancak onlar farklı renklerde de olsa Kangal kalitesine ulaşma çabasında. Bir sonraki sayfada bu köpekleri yakından görebilir ve kendi gerçek Kangallarımızla karşılaştırabilirsiniz.

Yarışma birincisi "Agean Anatolians" adı altında üretim yapan Jim & Genia Kyres'a aitti.

Her ne kadar Kangal'a benzer köpekler üretimde daha fazla kullanılması şimdi moda ise de Anadolu Çoban Köpeği denen köpekler her renk ve kürk yapılarıyla oldukça büyük bir değişkenlik gösteriyor. Bu resimlerdeki köpeklerin dikkatle üretilen show köpekleri olduklarını unutmamak gerek. Amerika ve İngiltere göreceli de olsa göze bu kadar batmayan çeşitli kalitede türlü türlü köpeklerle dolu. Bu köpeklerin çoğunun da bizim melez ya da başı boş köpeklerimizle çok fazla ortak yanı var.

Anadolu Çoban Köpeği denen köpekler o kadar büyük bir çeşitlilik gösteriyor ki ırkın görünümünde belirli bir tutarlılığı sağlamak için her fırsatta Kangal'la çiftleştirmek için büyük çaba sarfediyorlar. Olmazsa da en azından rengi tutturmak için Kangal'a benzeyen sarı kürke siyah maskeli köpekler üreterek dünyaya kendi köpekleri ile Kangal'ın aslında aynı köpek olduğu yanlış bilgisini inandırmaya çalışıyorlar. Büyük bir oranda bunu başardılar da. Çoğu organizasyon "Fark göremiyoruz ki niye Kangal'ı ayrı bir ırk olarak tanıyalım?" cevabını vererek teşebbüslerimizi geri çeviriyor.

"Semavi Anatolian Shepherd Dog" adı altında üretim yapan Marilyn Harned. Kendisi aynı zamanda bu köpeklerin AKC tarafından kabulünde büyük çaba harcamış biri.